

Nr 33.

Av herr **Pålsson**, om förbud mot anställning i statens tjänst av hantverksyrkeskunniga, som icke fullgjort sin hantverkslärlingstid.

Sedan åratal tillbaka klagas från hantverkarehåll i landet över svårigheten att få behålla lärlingarna i yrket under hela den utbildningstid som yrkesutövarna anse vara nödvändig för bibringandet av den yrkesskicklighet som utdelandet av det s. k. gesällbrevet förutsätter. Redan efter ett års lärlingsskap frestas den unge hantverkslärlingen, av de bättre ekonomiska förmåner industrien förmår erbjuda honom, att avbryta sin fackliga utbildning, och efter längre utbildningstid blir denna frestelse i regel så stark, att han föredrager att avbryta sin utbildning till skicklig yrkesutövare, med därav följande större lätthet att slå sig igenom även i depressionstider, mot stundens förmån att mot högre betalning få mer eller mindre tillfällig anställning som icke kvalificerad arbetare i industrien. Orsaken härtill är naturligtvis utom den ekonomiska som nämnts även den löslighet i förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare, som är så utmärkande för nutiden. Att denna osäkerhet vid avtjänandet av lärlingstiden är till stor skada för båda parterna är odisputabelt. För hantverkaren är den uppenbar, men även för lärlingen, som ung och oerfaren tar stundens tillfälliga vinst som framtidens givna, kommer framtiden att visa, att han gjort klokare i att i sin ungdom säkra sig mot framtida arbetslöshet genom att med fullföljd lärlingstid kvalificera sig för senare krav. Hantverkaren lider i regel brist på lämplig arbetskraft. Detta gör, att han måst utlämna ar-

beten åt industrien, som lämpligare kunnat utförts av hantverket. De s. k. depressionstiderna så förhärjande för industrien lämna hantverket mera orört, helt naturligt för övrigt, då valutornas fall eller höjning i rätt liten mån avspeglar sig i hantverkets konkurrens. Hantverket lämnar således säkrare och långvarigare anställningsmöjligheter än industrien. Även från denna synpunkt synes sålunda allt böra göras för att ordna förhållandet mellan hantverkarna och deras lärlingar så, att den avtalade lärlingstiden hålles i helgd.

Huruvida detta kan ordnas genom lagbestämmelser, tillåter jag mig icke här fälla något omdöme om. Troligen bär även framtiden på den lagstadgade lösningen av arbetsavtal mellan dessa parter. Den utredning, som för närvarande föreligger härutinnan, kan väl dock knappast vara tillfyllest. En del av lösningen tyckes mig dock ligga i riksdagens skön att när som helst bestämma, utan att någon av intresserade parter rätt på något sätt trädes förnära.

I statens affärsdrivande verk, vid fångvården, vid armé och flotta finnas massor av anställda, vilkas verksamhet förutsätter goda yrkeskunskaper i de olika hantverken. De allra flesta av dessa hava väl längre och kortare tid dvalts i hantverkets lärlingsgrad. Det vore av intresse veta, hur många av dessa som fullgjort lärlingstiden, och som tecken på detta förvärvat gesällbrev. Dessa anställningar äro som vi veta ganska framtidssäkra och nu mera väl betalda. Staten bör sålunda hava rätt att mot dessa framställa krav på viss kompetens. Som bekant har staten sedan gammalt framställt rätt stora examenskrav på de i förvaltningen anställda. Staten bör således hava rätt att framställa kompetenskrav även å de utövare av praktiska yrken vilkas framtid staten genom anställningen drar försorg om. Om staten vid anställning av yrkeskunniga kräver, att den tjänstesökande skall besitta full lärlingsutbildning i yrket samt verificera detta genom vid ansökan fogad avskrift av gesällbrev, skulle staten räcka icke endast hantverksmästaren en hjälpsam hand, utan även som den unge hantverkslärlingens högste förmyndare för honom faderligt påpeka värdet av aktning för gjorda arbetsavtal.

Med stöd av förestående vill jag sålunda föreslå, att riksdagen beslutar anmoda Kungl. Maj:t förordna,

att i statens verk och inrättningar, där anställning av hantverksyrkeskunniga förekommer, plats endast måtte beredas sådana, som genom gesällbrevs företeende jämte andra ansökningshandlingar verificera sin fullgjorda hantverkslärlingstid.

Stockholm den 20 januari 1921.

Jöns Pålsson.
